

Östgötaspel



Östergötlands Spelmansförbund

www.ostgotaspel.se

Styrelsens ordförande:

Isabell Svärdmalm

ordforande@ostgotaspel.se

Nr 1, mars 2017

årgång 17

Ansvarig utgivare:

Isabell Svärdmalm

Redaktion: Barbro Wijma

redaktor@ostgotaspel.se

Håkan Wasén



Musikbryggan på G! Mer på sida 2 och 3! Foto: Lisa Hellsten Reuber

Innehåll:

Ny styrelse	2
Välkommen Tyra!	2
Musikbryggan börjar rulla	2
Ordförandes hälsning	3
Årsmötet	3
RAPPORTER:	
ÖsUpp, Poya, Abdullah och Lisa	3
Bra konsert ljus i mörkret för FiL	4
Ungersvenner och jungfrur på helgkurs	4
ÖSF-stipendiaterna Malin, Tomas och John berättar	5

NUMRETS LÅT:

Ungersven med nytt gehäng	6
Presentation av låten	6

KOMMANDE EVENEMANG:

Kurs i slängpolska på fläck och konsert	7
Balladernas värld	7
ÖSF:s 90-årsjubileum	7
Kalendarium	8
Psalmodikonskurs	8

REDAKTÖRENS RUTA:

FiL behöver praktisk hjälp!	8
Manusstopp	

STYRELSE FÖR ÖSTERGÖTLANDS SPELMANSFÖRBUND

Ordförande: Isabell Svärdmalm, tel.011-319876, 0730-541193, ordforande@ostgotaspel.se

Sekreterare: Lisa Hellsten Reuber, tel. 0725-757 252 sekreterare@ostgotaspel.se

Kassör: Mats Ekman, tel. 013-152336, kassor@ostgotaspel.se

Ledamöter: Barbro Wijma, Stefan Öberg

Suppleanter: Staffan Lensell, Tyra Lundberg.

ÖVRIGA FUNKTIONÄRER bl.a.:

Spelledare: Isabell Svärdmalm, 011-319876, spelledare@ostgotaspel.se

Medlemsärenden: Ingrid Ährlin, tel 0707-740665, medlem@ostgotaspel.se

Arkiv, notbibliotek, försäljning: Hans Norberg, tel. 013-52536, hansnobe@passagen.se

Hemsidesansvarig: Staffan Lensell, webb@ostgotaspel.se

Östgötaspels redaktion: B. Wijma, redaktor@ostgotaspel.se, H. Wasén, hakan.wasen@outlook.com

ÖSF NYTT: *Välkommen Tyra till styrelsen!*

Hej!

Jag heter Tyra Lundberg och är 17 år. Jag går just nu i tvåan på gymnasiet och spelar fiol, vilket jag har gjort i 12 år. Jag har också varit på folkmusikläger flera år, som är ett läger som pågår i några dagar där man spelar folkmusik, så mycket man bara orkar. Det är något av det roligaste jag har varit med på! Jag spelar folkmusik framförallt för att det är roligt. Det är också härlig musik på det sättet att den är fri och blir då väldigt personlig. Samtidigt är den traditionsburen och varierar över landet vilket gör den intressant och spännande.

Text: Tyra Lundberg

Foto: Peter Lundberg



ÖSF NYTT: Musikbrygg-gan börjar nu rulla!

ÖSF sökte 2016 ett anslag från Linköpings kommun till ”utökad föreningsverksamhet för att underlätta integrationen av det stora antalet flyktingar”, och vi beviljades 5000 kr. Medlen har hittills använts för att inköpa två gitarrer som f.n.

är placerade på ett boende för ensamkommande ungdomar. Jag har haft en träff med spelsugna pojkar på detta boende och Lisa Hellsten Reuber har ordnat en spelträff för dem med ÖsUppare - se sida 1 och 3. Vi har också en danskväll inplanerad tillsammans med Röda Korsets projekt ”Vi Ses” där Eric och Katarina Hammarström skall spela/lära ut långdans och schottis.

Har du idéer? Vill du vara med? Hör av dig!

2 Barbro Wijma

ÖSF – NYTT: Ordförande har ordet!

Hej igen!

Nu är det JUBILEUMS-ÅR! Spelmansförbundet firar 90 år! Tänk att Du-Jag-Vi kan och får vara med om det. Vi kan alla på olika sätt bidra till att synas och höras ”ute” under året.

Meddela gärna redaktören och/eller styrelsen om vad just du/ditt spelgäng tänker göra?

Året startade med Knytkalaset. Ny lokal, Skärkinds Bygdegård, ett 45-tal spelmän och dansare och massor med god mat. Det var snö och minus 17 grader ute, samt även kallt inomhus, men vi som var där delade en trivsamt spelträff.

Den härliga vinterhelgen i Skänninge med Sång- och Spelkurs, Årsmöte, Stipendiater och Spel-Jam kan du läsa mer om i detta nummer.

Styrelsen har inte lyckats hitta någon ny rep-

resentant till stämmokommittén för Linköpingsstämman, vilket gör att planeringsarbetet väl har strandat lite... Under årsmötet diskuterades stämmans kommande utformning. Nytt datum? Annan plats? En dag, eller två eller tre? Färre kurser? Vilket fokus ska vi ha? Inget beslut togs. Snart firar Linköpingsstämman 50 år... Var finns det en idérik person som vill och kan hjälpa till?

Spelmansförbundet kommer under våren att vara en av flera ideella föreningar/kulturaktörer som går samman för att öka vår gemensamma tyngd på regional nivå, i ”Nätverket Ideell Kulturallians Östergötland”.

Nästa styrelsemöte blir 27 mars, Du får gärna höra av Dig med allehanda synpunkter!

Ordförande Isabell

ÖSF NYTT: Årsmötet

”Ett ovanligt trevligt årsmöte” var en kommentar som ofta hördes under kvällen efter mötet! Berodde det kanske på att vi förutom årsmötet hade planerat in kurs under lördagen och söndagsförmiddagen, middag tillsammans och jammande efter maten på ett trevligt litet hotell? Hur mycket färgar inte människorna och omgivningen upplevelsen? God mat, härligt jammande på åtminstone 4 ställen... Sug uppstod på flera håll efter repriser av detta koncept.

Förhandlingarna leddes föredömligt av Kristina Samuelsson och protokoll finns att läsa om man

kontaktar styrelsen. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet, verksamhetsplan och budgetplan godkändes och styrelsen fick en ny ungdomsrepresentant. Eric Hammarström föreslog en ”lyssnarkurs” där man skulle kunna träna sig tillsammans att lyssna in olika aspekter av låtar. Barbro Wijma berättade om Musikbryggan (se sida 2 och nedan samt omslagsbilden). Stefan Öberg berättade om planerna för ÖSF:s Jubileum - se sida 7. Tre stipendiater presenterades och uppträdde under middagen - se sida 5.

Barbro Wijma

Rapporter: ÖsUpp, Poya och Abdullah, och Lisa

Som ett led i projektet "musikbryggan" har några musikanter ur ÖsUpp träffat två flyktingar från Afghanistan. Poya på slagverk och Abdullah på gitarr. Vi spelade, lyssnade och dansade tillsammans. Och fikade och fnissade såklart!

Båda grabbarna var glada och sugna på att lära sig mer. Alltså bestämde vi ett nytt datum i slutet av mars.

En glad kväll med nyfikna ungdomar (och en nyfiken tant)

Lisa Hellsten Reuber

Rapporter forts: Bra konsert ljus i mörkret för FiL!

Vad blir det om man sätter tre skickliga folkmusiker på en scen? Dansant och underhållande!

FiL, Föreningen Folkmusik i Linköping, lägger ned ett idogt arbete på att anordna konserter och folkmusikkaféer. Tyvärr verkar man ha motvind då det är svårt att få med folk till arbetet. Därför var det extra roligt att se att den senaste konserten med Pelle Björnlert, Johan Hedin och Erik Pekkari blev en succé besöksmässigt. I vart fall var alla sittplatser fyllda när trion/ kvartetten drog igång med sitt konsertpass på en timme. "Kvartett" eftersom Erik Pekkari växlade mellan cittra och durspel.

Även om gruppen har sina rötter i slängpolsketraditionen, blir deras spel en blandning av nykomponerat och gamla trotjänare. Det var t.ex. kul att höra hur



"Paket-polska" (från ett helt annat håll i landet) taktfast dunkade på.

Smaken är ju personlig men för skribenten är Pekkari's sköra cittraspel som florsocketret på en Semla. Och hans durspel som mandelmasan inne i semlan, allt omgärdat av Pelles gräddiga spel och den goda Johan Hedinbulen. Och med den sammanlagda musikaliteten som florsocketret ovanpå.

De som stannade kvar för att dansa fick också lyxen att dansa till musikerna och även njuta av bl.a. familjerna Samuelssons och Öbergs spel.

En annan bokstavligen god insats stod FiL:s medlemmar för genom fikaten. Hembakt och smarrigt till ett pris som egentligen är oförsäkrat bra. FiL har en önskan om att få fler medarbetare till styrelsen och kaféerna så att den här goda traditionen kan fortsätta. Man har ju bl.a. tvingats ställa in tre av vårens folkmusikkaféer på grund av personalbrist och så borde det väl inte behöva vara.

Text och foto: Håkan Wasén

Härlig musik, härlig dans, härligt fika!

Ungersvenner och jungfrur på helgkurs

Önd bråd död, erotik, passion, svikna löften, önskade graviditeter, självmord, mord, kidnappning, oskuldens omätbara värde... Detta är temata i den värld som "Källan i Slaka" skildrar - och som fortfarande tycks dominera världshändelserna.

Kursdeltagarna ägnade en helg åt att tränga in i Slakamusiken, med röst, fiol och harpa som instrument och med Marie Länne Persson och David Siljat som ledare. Vi gjorde olika arrangemang och satte ihop de stämmor vi övat in till en mäktig upplevelse av "samspel".

Därutöver fick vi inblick i hur det kunde ha varit att leva i medeltid och 1700- och 1800-talets Sverige just genom balladtexterna. Helt fascinerande!

Text: Barbro Wijma Foto: Jan Andersson



ÖSF-stipendiaterna Malin Svärdmalm, Tomas Öhberg och John Samuelsson svarar på några frågor om hur det hela började...

1. Hur kom det sig att du började spela fiol?

Malin: Alla hemma spelade så det var kanske inte så konstigt att även jag började spela, runt 4 års ålder. Jag minns fler sena nätter jag somnade under något bord på Klintettens spelningar än kvällar hemma i sängen. Inte för att det skedde oftare, men för att det nog gjorde så starka avtryck hos mig. Jag tror det absolut har präglat mig att sträva mot en musikkariär med långa bilturer och sena spelnetter. Jag stortrivs.

Tomas: När kulturskolan varit ute på min lågstadieskola och visat upp instrument. ville jag börja spela fiol. Men eftersom det inte fanns lediga platser på fiol kvar, började jag spela viola istället. Och sedan dess har jag varit violast.

John: Jag började spela fiol när jag var 4 år. Mina föräldrar satte fiolen i handen på mig och jag har inte slutat sedan dess.

2. Hur mycket spelar du i genomsnitt per dag?

Malin: Jag musicerar varje dag, men varierar instrument beroende på vad för spelning jag har framför mig. Jag sjunger och spelar fiol, gitarr, nyckelharpa och slagverk. Jag spelar även in en del egetskrivet på datorn och använder då oftast flera instrument för att "samspeka" med mig själv.

Tomas: Kanske 3-5 timmar i veckan; mycket beroende på vad jag har för grupper/orkestrar jag repar med just då och hur mycket tid jag har över.

John: Oftast 2-3 ggr i veckan 2-4 hr per gång.

3. Varför spelar du just folkmusik?

Malin: Mina föräldrar Isabell Svärdmalm och Rune Persson inspirerar hela tiden mitt folkmusikspel och fick mig ju också att börja med det. Nu för tiden nosar jag på andra musikstilar såsom country, singer songwriting och vispop. Men folkmusiken färgar såklart dessa stilar och ger dem en mer unik prägel.

Tomas: Första gången jag

Tomas, John och Malin i full gång

kom i kontakt med folkmusik var på Lisa Hellsten Reubers folkmusikläger i Rimforsa. Jag var där första gången 2005 och återkom sedan dit varje sommar i 10 år och tyckte det blev roligare och roligare ju fler låtar man lärde sig och ju fler människor man lärde känna. Dessutom spelade jag med i Christer Samuelssons spelmanslag på kulturskolan from ca 2005.

John: Mina föräldrar som båda är riksspelmän introducerade mig till musiken och jag har fortsatt att utveckla mitt spel inom folkmusiken sedan dess.

4. Om du kunde få din högsta dröm angående ditt spel uppfyllt – vad skulle du då önska dig?

Malin: Något jag strävar efter är bl.a att sitta i ett husband åt en turnerande artist. Men den allra största drömmen (just nu) är att kunna livnära mig på att skriva musik. Det är väl allas dröm, att kunna försörja sig med det man älskar.

Tomas: Jag har alltid varit fascinerad över duktiga stränginstrumentalister som Esbjörn Hazelius, Roger Tallroth eller Ale Möller, så jag skulle vilja ha och kunna spela något mer udda stränginstrument som cittern eller irländsk bouzouki så som de gör.

John: Jag har nog inte några stora drömmar angående mitt spel, jag har det bara som ett fritidsintresse.

Text: Barbro Wijma Foto: Jan Andersson



Numrets låt

71. Ungersven med ett nytt gehäng

Ringdans med uppjudning
SF 2 sid 290

Landeryd, uppt Waeselius (Wallman 52)



Ungersven med ett nytt gehäng, han svingar sig kring i laget
femton alnar gröna band, det har han i sin skjortekrage

Fria hvar du fria vill, Grefvinnans dotter får du ej, ej
Men vill du vänta i femton år så ska du få mej, mej

Förrn ska jag vänta i femton år, före skall jag mig gifta!
Bondens dotter skall jag ha, på bondens gård skall jag sitta!

Bondens dotter får du ej, på bondens gård skall du ej sitta
och är du icke nöjd med mej så skaff dej flickor från Wänge

Och inga Wänge flickor vill jag ha, hon har så tjocka skobottnar.
Jag vill ha en mig en flicka nätt som dansar med Tyska bottnar!

Ungersven med ett nytt gehäng

Denna melodi - en sånglek som även gör sig bra som spelbit - ingår i Johan Haqvin Wallmans samling "**Wallmans förlorade**". De drygt 90 melodierna i samlingen publicerades, med enstaka undantag, i Arvids-sons **Svenska fornsånger** på 1830-talet. I **Källan i Slaka - en bok om svensk folk-musik** finns den i sin helhet i sångleksdelen på sid 105.

Leken är upptecknad i Landeryd, där det fanns gott om fina sångare i början av 1800-talet: unga prästgårdspigan Anna Cajsa Jaensdotter, Comminister Wallenberg, Jungfru Rosengren, Beata Wallman och Gamla Demoiselle Follin m.fl. Vem som sjöng just denna lek går inte att utläsa, men melodin tecknades upp av A.M. Weselius, som var klockare i både Slaka och Landeryd.

När melodin publicerades i Svenska fornsånger hade den titeln "Ungersven med ett

nytt mojäng", som det står i handskrifterna på Kungliga Biblioteket. I **Öschötske Viser 3**, där leken också är publicerad berättas att ordet "mojäng" kommer från franskans moyen (medel, utväg) och har funnits i svenska språket sedan 1700-talet. I "**Wallmans Förlorade**" har Ungersven dock ett gehäng och det har han fått ta med sig till boken **Källan i Slaka**.

Svar på vanliga frågor om texten:

Ungersven: ung, ogift man. En manlig jungfru helt enkelt.

Gehäng: det kraftiga band som militärer, riddare, ryttare etc kan hänga diagonalt över bröstet för att fästa sitt svärd eller trumma i.

15 alnar gröna band de har han i sin skjortekrage: handlar antagligen om en pipkrage, där går det åt band minsann.

Tyska bottnar: skor med skinnsulor.

/Marie Länne Persson
slakamusiken.wordpress.com
balladsangerskan.wordpress.com

Kommande evenemang att glädjas åt...

Ny chans att träna slängpolska på fläck!

Danskurshelg 9.9-10.9 i Värna med söndagskonsert

Lördag 9.9: Danskurs i slängpolska på fläck för nybörjare

Danskväll med Pelle Björnlert, Johan Hedin och Erik Pekkari, samt Eric och Katarina Hammarström

Söndag 10.9: Danskurs i slängpolska på fläck för mer vana dansare

Konsert i Värna Kyrka med bl.a. Pelle Björnlert, Johan Hedin och Erik Pekkari

Danslärare: Katarina och Eric Hammarström, Eva Edberg, Bruno Goldenbeld

Boka helgen!

Ballader- nas värld

Folkvisedanslaget och Slakmusiken bjuder in till en workshophelg med fördjupning i balladsång, balladdans, ballader och spel, gestaltning och bilder

**16 - 17 sept 2017
på trevligt ställe i
Östergötland.**

Mer detaljer kommer, men boka helgen!

Info: Gunnar Nordlinder korpslingen@telia.com



ÖSF:s 90-års Jubileum 11.11 2017



*Boka redan nu lördagen 11.11
för vårt jubileum i Borghamn!*

Stefan Öberg har för ÖSF:s räkning bokat Vandrarhemmet i Borghamn för 90-års festen och planerat ett fullspäckat program för lördagen - från 10.30 till långt efter midnatt...

Detta planerar vi att kunna erbjuda:

- Föreläsning av Magnus Gustavsson om polskans historia
- Träning av nya allspelslåtar
- Visstuga
- Dansverkstad
- Spelkurs med Anders Löfberg under 2 pass
- Allspel
- Jubileumsmiddag
- Middagsunderhållning om bl.a. ÖSF:s historia och med musik av unga spelmän
- Jubileumskonsert med Anders Löfberg och flera andra spelmän

- Dans till olika spelgrupper
- Nattjam
- Buskspel med vidtalade ledare under hela dagen

MEN: Magnus Gustavsson och Anders Löfberg är redan bokade!

Borghamn ligger vid Vättern och vid Ombergs norra ände. Kostnad: Ca 600 kr för mat och enkel logi; för ungdomar 500 kr.

Detaljerat program i nästa nummer av Östgötaspel! Men reservera redan nu helgen!

Välkomna önskar styrelsen!

Samarrangemang med **KULTURENS**

ÖSTGÖTASPEL
2017 nr 1



KALENDARIUM

(Östergötland*, Södermanland**, Småland****)

Östergötland*

Folkmusikcafé FiL**

Första onsdagskvällen varje månad 19.00, Fontänen, Västra v. 32, Linköping, troligen 3.5 och 7.6. Se nedan! Håll utkik på www.folkmusik.nu.

Konserter FiL**

17-04 08 19.00 Cajsa Ekstav och Örjan Englund
Konsert och danskväll,
Fontänen, Västra v. 32, L-g

17-07-14 - 15 Bälldrag och strängknäpp, Spelstämman Spakarp gård, Ydre

17-09-02 Slakastämman!

Södermanland***

17-03-25 10.00 - Kurser, årsmöte och middag, Wärdshuset, Malmköping

17-06-24 Julitastämman - 90-årsjubileum!

Småland****

17-03-17 Irländsk afton, Spira, Jönköping www.vff.nu

17-04-01 Bygdetons spelmannsstämman i Lidhult

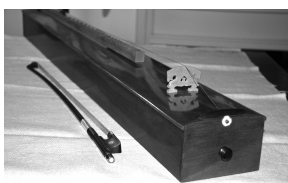
17-04-29 Garmarna, Spira, Jönköping www.vff.nu

17-07-24 - 30 Korröfestivalen

[*www.ostgotaspel.se](http://www.ostgotaspel.se)
[**www.folkmusik.nu](http://www.folkmusik.nu)
[***www.sormlandsspel.se](http://www.sormlandsspel.se)
[****www.smalandsspelmansforbundet.se](http://www.smalandsspelmansforbundet.se)

Dessutom:

17-06-27 - 07-01 Zornmärkesuppspelningar, Hemse Folkhögskola, Gotland



LÄR DIG SPELA PÅ PSALMODIKON –
– ett av jordens äldsta instrument och det vanligaste instrumentet i Sverige under 1800-talet!

Nordiska Psalmodikonförbundets ordförande Göran Carlström erbjuder ÖSF en endagskurs 18.11 där deltagare kan köpa ett psalmodikon från 1800-talet (ca 1000 kr) och lära sig spela på det! (Finns instrument kostar kursen max

600 kr). Det fanns troligen ca 100 000 psalmodikon i bruk i Sverige under slutet av 1800-talet. Hör av dig till redaktören om du är intresserad! Sprid gärna inbjudan också utanför ÖSF!

Barbro Wijma & Göran Carlström

Redaktörens ruta:

1. FiL behöver praktisk hjälp med sina populära folkmusikkaféer!

Vi är många som uppskattat dessa onsdagskvällar! Hans Norbergs spelgrupp kommer att hjälpa till att arrangera ett kafé under HT (Låtande tjejer ett under VT!). Om många spelgrupper gör likadant kan kaféerna leva vidare och ge opretentiösa och härliga tillfällen till spel och dans! Hör av er till: [info\(at\)folkmusik.nu](mailto:info(at)folkmusik.nu)!

2. Manusstopp för bidrag till nästa nummer är 8.5! Det är roligt att jobba med Östgötaspel när så många vill vara med och skriva!